

Kulturdepartementet  
Postboks 8030 Dep  
0030 OSLO

Deres referanse

Vår referanse  
22/201-3

Vår dato  
19.10.2022

## **Høring av ny lov om omsetning av bøker (bokloven)**

UHR takker for anledningen til å avgi høringsuttalelse om forslag til ny lov om omsetning av bøker (bokloven).

UHR støtter lovforslagets hovedmål om å sikre en mangfoldig norsk litteratur som er tilgjengelig for alle i Norge, det sentrale forslaget om å innføre obligatorisk fastpris på bokutgivelser og at markedet for e-bøker og digitale lydbøker blir regulert på en bedre måte enn det er i dag.

UHR støtter høringsbrevets vurdering av skriftspråkets og litteraturens betydning for demokrati og dannelse og at bokloven vil kunne være et viktig språkpolitisk tiltak og i tillegg bidra til regjeringens mål i UH-loven om å sørge for at norsk språk blir løftet fram i høyere utdanning og forskning.<sup>1</sup> Et velfungerende fag- og lærebokmarked er en forutsetning for at UH-sektoren kan ivareta sitt ansvar for vedlikehold og videreutvikling av norsk fagspråk. Bokloven vil også kunne legge til rette for at fagene som tradisjonelt publiserer sin forskning i bokformat, vil kunne gjøre det på norsk, og ikke kun på internasjonale akademiske forlag.

I høringsnotatet omtales økning i lytting til lydbøker som den største følgen av digitalisering av bokmarkedet, mens det står at e-boken ikke har slått til på samme måte. For UH-sektoren er e-boken helt sentral. De aller fleste UH-bibliotekene har vedtatt en innkjøpspolitikk der e-bok velges framfor det trykte, og opplever det som svært problematisk at fag- og vitenskapelige bøker på norsk i e-bokformat per i dag ikke er tilgjengelig for UH-bibliotek på bærekraftige vilkår. Det er derfor viktig at den nye bokloven legger til rette også for et velfungerende e-bokmarked i Norge.

I det følgende kommenteres særlig lovforslagets betydning for fag- og lærebøker med vekt på høyere utdanning.

### **Departementets forslag til definisjon av begrepene bok m.fl. (4.2)**

UHR støtter en tekstlig definisjon av «bok» som også omfatter digitale utgivelser, e-bøker og lydbøker, så lenge lydbokutgivelsen er en innlest parallellutgave av papirbok eller e-bok. UHR foreslår at den samme tekstlige definisjonen av «bok» også benyttes for fag- og lærebøker, og at multimediale digitale læremidler som ikke er tekstlige holdes utenfor. Se begrunnelse under.

### **Lovens virkeområde (4.3)**

I høringsnotatet diskuteres det to alternativer for fagbøker og lærebøker for høyere utdanning. I det ene forslaget omfattes disse av boklovens virkeområde, i det andre ikke.

<sup>1</sup> Høringsnotat, forslag til endringer i UH-loven.

Bokforhandlerforeningen mener at fastpris er avgjørende for å opprettholde de akademiske bokhandlene. I tillegg har departementet fått innspill om at læremiddelproduksjon for små fag for UH-sektoren er avhengig av fastpris over en lengre periode.

Forleggerforeningen argumenterer på sin side for at det ikke lenger er hensiktsmessig å regulere omsetningen av lærebøker for høyere utdanning i et fastprisregime, da slike lærebøker i voksende grad erstattes av digitale læremidler, og mener at lærebøker på norsk, og dermed norsk fagspråk, vil kunne svekkes, hvis de norske forlagenes muligheter til å utvikle norske digitale læremidler hemmes av lovregulering. Markedet for digitale læremidler er abonnementsbasert, og forleggerforeningen mener at det å omfatte lærebøker for høyere utdanning i lovens virkeområde vil begrense deres mulighet til å omsette sine lærebøker for akademia i digitale abonnements tjenester, og dermed deres mulighet til å konkurrere med internasjonale leverandører.

UHR støtter det første alternativet, forutsatt at lovforslagets definisjon av bok utvides til å gjelde fag- og lærebøker for høyere utdanning, slik at boken skilles fra multimediale digitale læremidler. En slik definisjon tar utgangspunkt i drivkraften for bokloven som er å verne det skrevne ord.

Dersom multimediale læremidler unntas fra bokloven, vil norske forlag kunne utvikle og tilby abonnement på digitale læremidler, enten som tillegg til en lærebok eller som selvstendige multimediale læremidler. Samtidig vil man da kunne tilby stabile og forutsigbare rammevilkår for norske forskere som publiserer sin forskning i bokformat, for små fag med særskilte behov for lærebøker og for studentenes og allmenhetens tilgang til forskningsbasert faglitteratur på norsk.

#### **Lovfesting av fastpris (4.5.2)**

Selv om enkelte akademiske utgivelser (fag- og lærebøker) oppnår store opplag, er de fleste utgivelsene små. Hensyn til mangfold, kvalitet og bredde sammen med stabile og forutsigbare rammevilkår er viktige for UH-sektoren. UHR støtter lovfesting av fastpris med bakgrunn i dette.

Samtidig er det viktig å påpeke at fra studentperspektivet er prisen til lærebøkene en vesentlig faktor og at det er viktig å påse at en ny boklov ikke bidrar til økt prisnivå. UHR ønsker å påpeke at selv om utviklingen i retning av åpen publisering ikke direkte omfattes av lov om omsetning av bøker, vil utviklingen påvirke fagbokmarkedet.

I tillegg til fastpris, bør fritak fra merverdiavgift gjelde alle bøker, både de trykte og bøker i lyd- eller e-bokformat.

#### **Plikt til å skaffe og levere bøker (4.7)**

UHR støtter departementets forslag om at leveringsplikten også skal gjelde for eksemplarsalg av e-bøker, og mener at e-bøker bør få samme vilkår som digitale lydbøker, slik at krav om enkeltsalg av titler i e-bokformat blir lovfestet for at e-bøker ikke kan bli låst inn i abonnements tjenester. UHR støtter også at leverandører blir forpliktet til å levere lyd- og e-bøker også til bibliotek, og at partene forpliktes til å inngå avtaler om pris og utlånsmodeller.

Vennlig hilsen

Sunniva Whittaker  
styreleder

Rachel Glasser  
seniorrådgiver

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UHR